

APHRODİSİAS ANTİK KENTİ

ALAN YÖNETİM PLANI

2014-2018

T.C.
Kültür ve Turizm
Bakanlığı

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Şehircilik Uygulama ve Araştırma Merkezi

GEYRE VAKFI APHRODISIAS KAZILARI
Geyre Vakfı

İletişim Adresi

Prof.Dr. Aykut Karaman
Email:aykutkaraman2@gmail.com

Prof.Dr. Aykut Karaman ……...
imza

Yürütücü,
Aphrodisias Antik Kenti Alan Yönetim Planı

Çalışma Ekibi:

Prof. Dr. Aykut Karaman	*Mimar, Şehir Plancısı*
Prof. Dr. Kenan Mortan	*İktisatçı*
Prof. Dr. Gülgün Köroğlu	*Sanat Tarihçisi*
Doç. Dr. Arzu Öztürk	*Mimar*
Yrd. Doç. Dr. Dilek Erbey	*Şehir Plancısı*
Yrd. Doç. Dr. A.Erdem Erbaş	*Şehir Plancısı*
Yrd. Doç. Dr. Ebru Firidin Özgür	*Şehir Plancısı*
Yrd. Doç. Dr. Kenan Eren	*Arkeolog*
Yrd. Doç. Dr. Tansel Erbil	*Şehir Plancısı*
Yrd. Doç. Dr. Levent Özaydın	*İşletmeci*
Arş. Gör. Dr. Seher Demet Kap	*Peyzaj Mimarı*
Arş. Gör. Sinem Seçer	*Kamu Yönetimi*
Arş. Gör. Ömer D. Aksoyak	*Mimar*

İçindekiler

Önsöz **VIII**

1. Giriş 1

. *Alan Yönetimi:* 2
. *Aphrodisias Antik Kenti Alan Yönetim Planı:* 3

2. I. Safha Çalışmaları **5**

2.1. Alan Yönetimi Oluşturulmasında Katılımın Örgütlenmesi 5
2.1.1. Paydaşların Tespiti Ve Analizi 5
2.1.2. Paydaş Katılım Stratejisinin Belirlenmesi 11
2.2. Analitik Çalışmalar 15
2.2.1. Genel Araştırmalar 15

2.2.1.1. Genel Çevre Özellikleri, Coğrafi ve Fiziki Yapı **15**

2.2.1.1.1. Coğrafi Konum 15
2.2.1.1.2. Antik Kentin Aydın İli İçindeki Yeri ve Doğal Çevre İle Etkileşimi 16
2.2.1.1.3. Mevcut Arazi Kullanımı ve Planlama Öngörüleri 19
2.2.1.1.4. Ulaşım 20
2.2.1.1.5. Altyapı 21
2.2.1.1.6. Doğa ve İnsan Kaynaklı Riskler 22
. *Meteorolojik ve Hidrolojik Kökenli Doğal Riskler* 22
İnsan Kaynaklı Riskler 27
. *Tartışma Konuları* 29

2.2.1.2. Tarihi Araştırma **30**
2.2.1.2.1. Kentin tarihsel gelişimi ve kentsel tasarım özellikleri 30
. *Tarihsel Gelişim* 30
. *Kentsel Tasarım Özellikleri* 37
. *Kentin Gelişim Evreleri* 38
2.2.1.2.2. Antik Kentin Oluşumunda Etkili Doğal, Çevresel ve Fiziki Özellikler 40
2.2.1.2.3. Alanda Yer Alan Kültürel Değerlere (Anıtsal Yapılar vd. yapılar) İlişkin Bilgiler ve Mevcut Durumları 40
. *Kent Surları* 40
. *Afrodit Tapınağı* 41
. *Tiyatro* 42
. *Stadion* 43
. *Kuzey Agora* 44
. *Güney Agora* 45
. *Sebasteion* 46
. *Bazilika* 47
. *Bouleuterion* 48
. *Tetrapylon* 49
. *Agora Kapısı* 50
. *Hadrian Hamamı* 51
. *Aphrodisias Müzesi* 53
2.2.1.2.4. Alandaki Kazı Çalışmaları ve Arkeolojik Buluntulara İlişkin Veriler 55
2.2.1.2.5. Alana İlişkin Fotoğraf Arşivi 57
. *Aphrodisias Kronoloji cetveli* 57
. *Tartışma Konuları* 58

2.2.1.3. Yönetsel Yapı 59

2.2.1.3.1. Yönetsel / Hukuki Yapı 59
. *Kamu Kurumları* 59
. *Merkezi Yönetim Kurumları* 60
. *Yerel Yönetim Kurumları* 61
. *Sivil Toplum Kuruluşları* 64

2.2.1.3.2. İdari Bölünüş 65
2.2.1.3.3. Sınırlar 66
. Yasal Statü ve İlgili Mevzuat 64
. *Yasal Statü* 67
. *İlgili Mevzuat* 68
. *Uluslararası Sözleşmeler* 68
. *Yönetmelikler* 68
2.2.1.3.4. Mülkiyet 69
. *Tartışma Konuları* 70

2.2.1.4. Sosyo-ekonomik Yapı 71

2.2.1.4.1. Nüfus Yapısı ve Değişimi 71
2.2.1.4.2. İstihdam Oranı ve Sektörel Dağılımlar 72
2.2.1.4.3. Temel Ekonomik Faaliyetler 72
2.2.1.4.4. Somut Olmayan Kültürel Miras Değerleri 73
2.2.1.4.5. Yerel Topluma İlişkin Temel Veri Ve Eğilimler İle Alana Bağımlılıkları 74
2.2.1.4.6. Ziyaretçi Profili, İstatistikleri Ve Ziyaretçilerin Alan Üzerindeki Etkileri 74
2.2.1.4.7. Alanla İlişkili Ünlü Şahsiyetler veya Kente İlişkin Ürün Vermiş Önemli Sanatçılar 76

2.2.2. Mevcut Plan, Proje ve Koruma Uygulamalarına İlişkin Araştırmalar 77
2.2.2.1. Mevcut Üst Ölçekli Planlama Çalışmaları ve Strateji Belgeleri 77
. *IX. Kalkınma Planı ve Kültür Özel İhtisas Komisyonu Raporu (2007-2013)* 77
. *Aydın Muğla Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı* 79
. *TR32 Düzey 2 Bölgesi (Aydın – Denizli - Muğla) 2010 – 2013 Bölge Planı* 82
. *Geyre Koruma Amaçlı İmar Planı* 84
2.2.2.2. Alan Kullanımı, Mekâna ve Mülkiyet Yapısına İlişkin Dönüşüm Stratejileri 87
2.2.2.3. Alanda Gerçekleştirilmiş Diğer Koruma Proje ve Uygulamaları 93
2.2.2.4. İlgili Koruma Bölge Kurulunun Alana İlişkin Kararları 94
2.2.2.5. Alanla İlgili Çalışma Yapan Kurumlar ve Çalışmaları 95
. *Tartışma konuları* 100

2.2.3. Alandaki Değerlere İlişkin Bilgi ve Belgelerin Toplanarak Analiz Edilmesi, Alanın Kültürel Öneminin Ortaya Konması 101
. *Aphrodisias Alanındaki Değerlerin Tespiti* 101

2.2.3.1. Somut Olmayan değerler: 102
. *Afrodit Kültü ve Aphrodisias Afroditi* 102
. *Afrodit Kültünden Kaynaklanan Festivaller* 107
. *Çok Tanrılı İnanış Etkisi ve Bunlara Bağlı Mitler* 107
. *Aphrodisias Kenti'ne verilen İsimler* 108
. *Toplumsal yapı* 108
. *Teknik Beceri ve Bilgi Birikimi* 109
. *Günümüz Yerleşmesindeki Somut olmayan Değerler* 109
. *Folklor* 110
. *Karacasu Afrodisias Kültür, Sanat ve Tanıtım Festivali* 110
2.2.3.2. Aphrodisias Alanındaki Somut Değerler 111
. *Heykel okulu* 111
. *Kalıntılar* 113
. *Doğal Değerler* 114
. *Alanın somut ve Somut Olmayan Değerlerine Dair Tartışma Konuları* 115

2.3. Değerlendirme ve Gözden Geçirme 115
2.3.1. Alanın Dünya Miras Listesi'ne Alınma Kriterleri Açısından Değerlendirilmesi 115
2.3.2. Belirlenmiş Odak Kitleyle Birlikte Katılımcı Süreçle GZFT (SWOT) Analizlerinin Yapılması 117
2.3.3. Alanın Sorunlarının İhtiyaçlarının Ve Önceliklerinin Belirlenmesi 122

2.3.4. Alanın Taşıma Kapasitesinin Belirlenmesi 125
2.3.5. Koruma Sürecinin Geliştirilmesine İlişkin Değerlendirilmeler 126
. *Koruma sürecinin geliştirilmesi:* 127
3.1. Vizyon, Amaç Ve Stratejiler 128
3.1.1. Yönetim Ve Organizasyon 131
3.1.2. Koruma Ve Planlama 132
3.1.3. Erişilebilirlik Ve Ziyaretçi Yönetimi 133
3.1.4. Önem Ve Değerin Algılanması 136
3.1.5. Eğitim, Bilinçlendirme Ve Katılım 137
3.1.6. Risk Yönetimi 139
3.2. Eylem Planı 141
3.2.1. Projeler 142
3.2.1.1. Yönetim Ve Organizasyon Projeleri 142
3.2.1.2. Koruma Ve Planlama Projeleri 145
3.2.1.3. Erişilebilirlik Ve Ziyaretçi Yönetimi Projeleri 153
3.2.1.4. Alanın Öneminin Ve Değerinin Algılanması Projeleri 161
3.2.1.5. Eğitim, Bilinçlendirme Ve Katılım Projeleri 170
3.2.1.6. Risk Yönetimi Projeleri 177
3.2.2. Örgütlenme Modeli Ve Görev Dağılımı 186
3.2.2.1. Yönetim Ve Organizasyon Örgütlenme Modeli Ve Görev Dağılımı 186
3.2.2.2. Koruma Ve Planlama Projeleri İçin Örgütlenme Modeli Ve Görev Dağılımı 189
3.2.2.3. Erişilebilirlik Ve Ziyaretçi Yönetimi Projeleri İçin Örgütlenme Modeli Ve Görev Dağılımı 194
3.2.2.4. Alanın Öneminin Ve Değerinin Algılanması Projeleri İçin Örgütlenme Modeli Ve Görev Dağılımı 199
3.2.2.5. Eğitim, Bilinçlendirme Ve Katılım Projeleri İçin Örgütlenme Modeli Ve Görev Dağılımı 203
3.2.2.6. Risk Yönetimi Örgütlenme Modeli Ve Görev Dağılımı 208
3.2.3. Kaynak Ve Bütçeleme 214
3.2.3.1. Yönetim Ve Organizasyon Projeleri İçin Kaynak Ve Bütçeleme 217
3.2.3.2. Koruma Ve Planlama Projeleri İçin Kaynaklar Ve Bütçeleme 217
3.2.3.3. Erişilebilirlik Ve Ziyaretçi Yönetimi Projeleri İçin Kaynak Ve Bütçeleme 217
3.2.3.4. Alanın Öneminin Ve Değerinin Algılanması Projeleri İçin Kaynaklar Ve Bütçeleme 218
3.2.3.5. Eğitim, Bilinçlendirme Ve Katılım Projeleri İçin Kaynak Ve Bütçeleme 219
3.2.3.6. Risk Yönetimi Projeleri İçin Kaynak Ve Bütçeleme 220
3.2.4. Etaplama Ve Zamanlama 220
3.2.4.1. Yönetim Ve Organizasyon Projeleri İçin Etaplama Ve Zamanlama 221
3.2.4.2. Koruma Ve Planlama Projeleri İçin Etaplama Ve Zamanlama 221
3.2.4.3. Erişilebilirlik Ve Ziyaretçi Yönetimi Etaplama Ve Zamanlama 222
3.2.4.4.Alanın Öneminin Ve Değerinin Algılanması Projeleri İçin Etaplama Ve Zamanlama 222
3.2.4.5. Eğitim, Bilinçlendirme Ve Katılım Projeleri İçin Etaplama ve Zamanlama 223
3.2.4.6. Risk Yönetimi Projeleri İçin Etaplama Ve Zamanlama 224
3.3. Planın İzleme Ve Değerlendirilmesine İlişkin Model Önerisi 225
3.3.1. Performans Analizine İlişkin Örgütlenme Modeli Ve Yöntem Önerisi 226
3.3.2. Planın Eylem, Strateji Ve Vizyonunun Performansa Dayalı Olarak Güncellenmesi Ve Yenilenmesi İçin Model Önerisi 229

3.4. Sonuç ve Değerlendirme 230
3.4.1. Aphrodisias Antik Kenti Yönetim Planı İzleme ve Değerlendirme 230
3. 4.2. Yönetim Planı Proje Performans Göstergeleri 231
1.Yönetim ve Organizasyon Projeleri Performans Göstergeleri 232
2.Koruma ve Planlama Projeleri Performans Göstergeleri 235
3. Erişilebilirlik ve Ziyaretçi Yönetimi Projeleri Performans Göstergeleri 240
4.Alanın Öneminin ve Değerinin Algılanması Projeleri Performans Göstergeleri 247
5.Eğitim, Bilinçlendirme ve Katılım Projeleri Performans Göstergeleri 253
6.Risk Yönetimi Projeleri Performans Göstergeleri 258

Kaynakça 265

. *İnternet Kaynakçası* 269
. *Resimler* *270*
. *Haritalar* *273*
. *Planlar* *274*
. *Tablolar* *276*

. *EK 1 Dünya Miras Listesine Alınma Kriterleri* 277
. *EK 2 UNESCO Dünya Miras Geçici Listemizde yer alan varlıklar* 278
. *EK 3 Fotoğraf Arşivi* 280
. *EK 4 Katılımcı Listesi* 290
. *EK 5 T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Aydın Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun Aphrodisias Antik Kenti'ne dair kararları* 300
. *EK 6 Aphrodisias Antik Kenti Danışma Kurulu ve Eşgüdüm ve Denetleme Kurulu Üyeleri* 308
. *EK 7 Aydın Valiliği İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü Karacasu İlçesi Geyre Beldesi Afet Durumu Yazısı* 309

Kısaltmalar

KVMGM: Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

MSGSÜ: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Alan Başkanlığı: Aphrodisias Antik Kenti Alan Yönetim Başkanlığı

Müze Müdürlüğü: Aphrodisias Müze Müdürlüğü

Kazı Başkanlığı: Aphrodisias Kazı Başkanlığı

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü: Aydın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

İl Milli Eğitim Müdürlüğü: Aydın İl Milli Eğitim Müdürlüğü

İl Özel İdaresi: Aydın Valiliği İl Özel İdaresi

DÖSİMM: Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü

AFAD: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

GEKA: Güney Ege Kalkınma Ajansı

GZFT: Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler

ÖNSÖZ

Alan Yönetim Planı; sit alanları, ören yerleri, özellikli doğal alan ortamlarıyla bütünlük içinde etkin bir şekilde korunması, yaşatılması, değerlendirilmesi, belirlenen bir vizyon ve çeşitli temalar çerçevesinde geliştirilmesi, toplumun kültürel ve eğitsel ihtiyaçlarıyla buluşturulması, planlama ve koruma konusunda yetkili, merkezi ve yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşları arasında eşgüdüm sağlanmasını amaç edinen ve sınırları ilgili idarelerin görüşleri alınarak belirlenen bir rehber niteliğindedir.

Dünya Miras Listesinde yer alan sit alanlarının yönetim planlarına sahip olması, dünya mirası olarak onaylanıp tescil edilmesi için gerekli bir dokümandır.

Alan Yönetim Planı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile Geyre Vakfı arasında 08.11.2007 tarihinde imzalanan protokol kapsamında MSGSÜ, Şehircilik Uygulama ve Araştırma Merkezi çalışma ekibi tarafından 2011 yılında çalışmalara başlanmış ve hazırlanmıştır.

Planın hazırlanması sürecinde;

I. Safha; Aphrodisias Antik Kenti'ne ilişkin literatür incelemesi, yerinde yapılan araştırma ve değerlendirmeler, katılım ve uzman toplantıları sonucunda elde edilen bilgiler ışığında yapılan analiz çalışmasını içermektedir. Bu aşamadaki çalışmalar üç ana kısımda ele alınmıştır. Birinci aşamada, katılımcı bir planlama türü olan alan yönetim planının temelini oluşturan katılım konusu "Alan Yönetimi Oluşturulmasında Katılımın Örgütlenmesi" başlığı altında ele alınmıştır. Katılım konferansları, uzman toplantıları, çalıştaylar ve halkla gerçekleştirilen toplantıların yöntemi, bu toplantılardan elde edilen sonuçlar, paydaş analizi ve bunların ışığında alana dair temel konuların belirlenmesinde varılan sonuçlar, yine bu toplantılarda ortaya çıkan sorun ve potansiyeller bu kısımda açıklanmıştır. Bu süreçte elde edilen konular üzerinden bir GZFT analizi yapılarak, alana dair potansiyeller belirlenmiştir.

İlk Uzman Toplantısı 22 Mart 2011 tarihinde Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde Şehircilik Uygulamaları ve Araştırmaları Merkezi tarafından düzenlenmiş ve toplantıya Kültür ve Turizm Bakanlığı, üniversiteler, koruma kurulları ve özel sektörden uzmanlar ile Geyre Vakfı temsilcileri katılmıştır. Bu toplantıda alana dair temel analiz konuları aktarılmış ve planlamaya dair temel konular tartışılmış, paydaşlar belirlenmiş ve tartışma konuları her katılımcıdan yazılı olarak alınarak değerlendirilmiştir. Uzman Toplantısından elde edilen sonuçlar, bilimsel nitelikli analiz çalışmalarından elde edilen sonuçlarla birlikte yorumlanmıştır.

İkinci aşamada yer alan "Analitik Çalışmalar" başlığı altında, alana dair geniş kapsamlı bir literatür incelemesi, yerinde yapılan araştırmalar, ilgili kurum ve kuruluşlarla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bilgi ve belgelere dayalı olarak yapılan analizlere ve incelemelere yer verilmiştir. Bu kısımda, "Genel Araştırmalar" başlığı altında Genel Çevre Özellikleri, Coğrafi ve Fiziksel Yapı, Tarihi Araştırma, Yönetsel Yapı ve Sosyo-Ekonomik Yapı konularındaki analizler

yer almaktadır. Yapılan bu analizler, Mevcut Plan, Proje ve Koruma Uygulamalarına İlişkin Analizler ve Alandaki Değerlere İlişkin Bilgi ve Belgelerin Toplanarak Alanın Analiz Edilmesi, Alanın Kültürel Öneminin Ortaya Konması başlıkları altında ele alınan analizler ile bütünleştirilerek, Alan Yönetim Planının dayanacağı temel ilkeler ve sorun alanları ortaya konmuştur. Literatür araştırması, 19 - 20 Nisan 2012 tarihlerinde, alanda yapılan çalışmalar ile de desteklenmiştir. Ayrıca 19 Nisan tarihinde alanda tüm paydaşlar (Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilileri, Kazı Başkanlığı, Geyre Vakfı temsilcileri, Alan Başkanı, üniversitelerden uzmanlar, Belediye Başkanları, Müze Müdürü, Jandarma Komutanlığı, yerel aktörler, vd) ile bir çalıştay düzenlenerek alanın sorunları her bir paydaş açısından tartışılmış, öneriler dinlenmiş, paydaşların rolleri üzerinde durulmuştur. 20 Nisan 2012 tarihinde ise alanda ve çevre yerleşmelerde incelemelerde bulunulmuştur.

18 – 19 Ağustos 2012 tarihlerinde alanda katılım toplantısı ve uzman toplantısı yapılmıştır. Yine geniş katılımlı bir uzman toplantısı yapılarak alana dair paydaşların rolleri ve beklentileri üzerinde durulmuş ve burada tartışılan konular planda ele alınmıştır. Bununla birlikte hem kazıda çalışan yöre halkı ile hem de Geyre yerleşmesinde tüm halkın davetli olduğu toplantıda yörede yaşayanlar ile bir halk toplantısı yapılmıştır. Bu toplantılarla, yörede yaşayanların ve alanda devam eden kazılarda çalışanların alanla ilgili görüş, öneri ve sıkıntıları dinlenmiş ve kayıt altına alınarak bu konular da plana yansıtılmıştır. Böylece planın II. Safhasında ele alınan konular elde edilmiştir.

Çalışmanın II. Safhasında, uzman toplantıları, katılım toplantıları ve analiz çalışmaları sonucunda 6 temel konu tanımlanmıştır. Bu konular; Yönetim ve Organizasyon, Koruma ve Planlama, Erişilebilirlik ve Ziyaretçi Yönetimi, Alanın Önem ve Değerinin Algılanması, Eğitim, Bilinçlendirme ve Katılım ile Risk Yönetimi başlıkları altında değerlendirilmiştir. Her bir konu için sorunlar, stratejiler ve bunlarla bağlantılı olan proje paketleri belirlenmiştir. Aphrodisias Antik Kenti Alan Yönetim Planı, asıl olarak bu proje paketlerinin eşgüdüm içinde uygulanması, izlenmesi, değerlendirilmesi ve bu sürecin yönetiminin düzenlenmesinden oluşmaktadır. Bunun için II. Aşama çalışmaları, üç ana kısımdan oluşmaktadır. İlk kısım olan “Alan Yönetim Planı’nın Yöntem Amaç ve Stratejileri” içinde Planın vizyonu ve stratejileri ile birlikte bu altı konuya ilişkin stratejilere yer verilmiştir. İkinci kısım olan “Eylem Planı” içinde, alanın sorun ve potansiyellerine dair öngörüler çerçevesinde ele alınarak proje paketleri hazırlanmıştır. Proje paketleri, ilk aşamada tanımlanan sorunların çözülmesi ve alandaki potansiyellerin değerlendirilmesine yönelik olarak, daha önce tanımlanan paydaşların alacağı roller ve uygulamada kullanılacak araçlar ve projenin hangi vade içinde gerçekleşmesinin öngörüldüğü bilgilerine yer verilerek hazırlanmıştır. Bu kısımda, proje paketlerine ilişkin olarak Projeler, Örgütlenme Modeli ve Görev Dağılımı, Kaynak ve Bütçeleme ile Etaplama ve Zamanlama konuları açıklanmıştır. Üçüncü kısım olan “Planın İzleme ve Değerlendirilmesine Yönelik Model Önerisi” başlığında ise yürütücü kurumlar ile proje paketleri için sorumlu ve ilgili kurumların rol aldığı yer genel şemada

belirtilerek, geri besleme süreci ve planın uygulamasının yürütülmesine dair temel işleyiş açıklanmıştır.

Bu aşamalardan sonra, “Sonuç ve Değerlendirme” başlığı altında uygulamaya dönük araçlar tanımlanmıştır. Bunlar, Aphrodisias Antik Kenti Yönetim Planı İzleme ve Değerlendirme ile Yönetim Planı Projeleri Performans Göstergeleri başlıkları altında açıklanmıştır. Bu kısımda ise her bir proje paketinin gerçekleşme düzeyini gösterecek performans göstergeleri ve ölçütler tanımlanmış, uygulamada karşılaşılan sorunların giderilmesini sağlayacak geri besleme mekanizmasını çalıştıracak bilginin toplanacağı formlar oluşturulmuştur.

Sonuç olarak, hazırlanan bu yönetim planı Aphrodisias Antik Kenti’nin korunması ve yaşatılması için ilgili kurumlar arası eşgüdümün sağlanmasının stratejilerini belirleyen bir rehber olarak ortaya çıkmıştır.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü ekibine yönlendirici katkılarından, Geyre Vakfı’na Antik Kentin korunması yönündeki desteklerinden ve alan yönetim planı çalışma ekibine özverili çalışmalarından dolayı teşekkür ederim.

Prof.Dr. Aykut KARAMAN

Proje Yürütücüsü

Kasım 2012 - İstanbul

1. Giriş

UNESCO'nun 17 Ekim – 21 Kasım 1972 tarihleri arasında Paris'te toplanan 17. Genel Konferansı kapsamında, 16 Kasım 1972 tarihinde "Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme" kabul edilmiştir ve bu kapsamda sözleşmeye imza atmış olan taraf ülkeler, kendi bölgelerindeki tarihi ve doğal mirasın tanımlanmasını, korunmasını, sahip çıkılmasını, kullanılmasını, geliştirilmesini ve geleceğe taşınmasını garanti etmişlerdir (4. madde). Bu sözleşmenin tanımında belirtildiği gibi; 21 taraf devlet temsilcisinin yer aldığı Dünya Miras Komitesi tarafından belirlenen ve bulundukları ülke tarafından tanımlanması, korunması, sahip çıkılması, kullanılması, geliştirilmesi ve geleceğe taşınması garanti edilen, tüm uluslararası toplum tarafından üstün evrensel değerlere sahip olduğu kabul edilen doğal ve kültürel varlıklara "Dünya Mirası", bu varlıkların yer aldığı listeye de "Dünya Miras Listesi" denmektedir. 2012 itibariyle; 745 kültürel, 188 doğal, 29 karma varlık olmak üzere toplam 962 varlık bu listede yer almaktadır ve sözleşmeyi imzalayan ülke sayısı ise 189'a ulaşmıştır.

Dünya Mirası Komitesi; her bir taraf ülkeden gelen bilgiler ışığında, evrensel değere sahip dünya mirası varlıklarının listesinin hazırlanması ve tehlike altında olan dünya mirasının müdahale ve bakım esaslarını belirterek tespit edilmesi görevini yürütmektedir. Dünya Miras Sözleşmesine ülkemizin katılması 14.04.1982 tarih ve 2658 sayılı Kanunla uygun bulunmuş olup, Sözleşme 23.05.1982 tarih ve 8/4788 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanarak, 14.02.1983 tarih ve 17959 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmıştır.

Bir alanın dünya miras listesine dahil edilebilmesi için dünya miras komitesi tarafından belirlenen evrensel değerini ölçen kültürel ve doğal 10 kriterden (EK 1) en az birini karşılaması gerekmekte olup; 2012 yılı itibariyle ülkemizden dünya miras listesinde 11 varlık yer almaktadır:

- İstanbul'un Tarihi Alanları (1985)
- Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (1985)
- Göreme Milli Parkı ve Kapadokya Kaya Yerleşimleri (1985)
- Hattuşa: Hitit Başkenti (1986)
- Nemrut Dağı (1987)
- Pamukkale – Hierapolis (1988)
- Xsantos – Letoon (1988)